

Sobre l'amor i la sexualitat

Montse Calvo, sexòloga

"Les dones tendeixen a fer l'amor no sols una part important de la vida sinó de tota la seva existència" deia Lord Byron.

S'ha parlat molt de la major espiritualitat en la dona i del major materialisme en l'home. També s'ha parlat molt de la gran dificultat de separar l'amor de la sexualitat per part de la dona, però sobretot s'ha parlat moltíssim que mentre la sexualitat és més important per a l'home, l'amor és més crucial per a la dona.

Si bé és cert que en les nostres societats en matèria sexual a l'home se li ha assenyalat allò que tenia que saber i a la dona allò que tenia que ignorar, tampoc és menys cert que en les dones s'ha alimentat pel broc gros l'infantilisme, la dependència i la necessitat de protecció –i conseqüentment moltes dones vivencien la sexualitat com a mitjà per assolir la seguretat afectiva i la protecció. D'altra banda, no és menys cert que l'home també tendeix a fer de la relació entre el sexe i l'afecte una qüestió d'intercanvi, donant en moltes ocasions afecte a canvi de sexe. Atès que dones i homes som esclaus d'una certa hostilitat entre la sexualitat i l'amor, tal volta la solució resideixi en anar més enllà d'una indiscutible i necessària igualtat de dret entre sexes, i deixar d'atorgar prioritats entre la sexualitat i l'amor, així com reflexionar al voltant de si la diferència no és més figurada que simbòlica.

Plantejarem, doncs, la hipòtesi que la reconciliació entre la sexualitat i l'amor és una clau convenient per a la satisfacció i complicitat en les nostres relacions eròtiques. Per això, abans que res potser caldria introduir algunes reflexions sobre ambdues realitats.

La sexualitat

Les paraules erotisme i sexualitat s'utilitzen indistintament, tanmateix, "la sexualitat" és un concepte relativament recent que no hagués significat res per als poetes, escriptors i creadors anteriors al segle XVIII.

És a partir d'un cert moment en el curs de la història quan la cultura i la religió occidentals separaren radicalment el cos de l'existència i, per tant, l'amor del sexe. Així contemplarem el cos com l'escorça que hem de suportar durant la nostra vida, centrant l'interès més en el control que no pas en el coneixement i situant l'amor fora dels límits del propi organisme. És la perillosa imatge de Cupido la que simbolitzarà aquest amor que confiem que arribi per casualitat i sense conrear-lo.

Aquesta divisió és totalment aliena a la natura i a la realitat i troba l'aliment per consolidar-se en el segle XIX durant l'època victoriana. En aquesta època repressiva i puritana el concepte "sexe" deixa d'utilitzar-se per referir-se exclusivament a la diferència de gènere i comença a contemplar-se con una entitat abstracta i aïllada de la resta de comportaments i vivències de la persona.

A les portes del segle XXI, continuem contemplant la sexualitat en termes d'estalvi i consum i com si es tractés d'un IVA; un valor que s'afegeix a les edats juvenils caracteritzades per la major fertilitat, productivitat, capacitat adquisitiva i rendiment laboral, en definitiva, considerades les "edats meta" de tota trajectòria vital. Als nens, adolescents i gent gran seguim sense reconèixer-los una "identitat sexual". També contemplem la sexualitat com quelcom aliè als comportaments i vivències de l'individu, al marge de la informació i el coneixement que hom té d'un mateix.

Potser per això ens cal reflexionar ara per un moment sobre el terme "erotisme" sinó volem tenir serioses dificultats per delimitar si Eros era un déu de la sexualitat, un déu de l'amor o déu de l'amor-sexualitat com un tot.

L'amor

Si cerquéssim en totes les biblioteques del món l'Amor possiblement ens adonaríem que és el tema sobre el qual al llarg de la història més s'ha dissertat. Si bé és cert que qui menys qui més el cerca, també és cert que tindrem poca predisposició per acceptar-lo, especialment, quan els efectes que li pressuposem són la ceguesa, la malaltia, la bogeria, el sofriment o la possessió. Sens dubte, no hi ha tema més confús i maltractat i sotmès a maltractament com el tema de l'AMOR.

No pretenem definir una vivència que, tal volta no tingui traducció verbal; tan sols intentarem exposar una concepció personal de l'amor.

Es diu a vegades, amb encert, que la base de l'amor és donar-se. Malauradament, aquesta donació es confon amb concessió i sacrifici quan, en realitat, no cal ser gaire lògic per observar que mai podem donar i oferir allò que no posseïm prèviament. És a causa d'aquest petit i gran matís que descriuríem l'amor com l'acceptació incondicional d'un mateix i en conseqüència del nostre entorn. És difícil comprendre, acceptar i conèixer els altres sense que ens compreguem, acceptem i coneguem a nosaltres mateixos. Si haguéssim de posar un exemple podríem dir que només els mafiosos identifiquen el llenguatge verbal i gestual d'un altre mafiós, així com la generositat i la honestat són reconegudes per aquelles persones que són honestes i generoses. De la mateixa manera, només en la mesura que fugim de l'autoengany, deixarem d'enganyar més o menys conscientment els altres.

Aquesta acceptació d'un mateix i del nostre entorn, d'allò que ens agrada o no està renyida amb la resignació i el conformisme.

D'una banda, només allò que acceptem, ho podem conèixer sense prejudicis ni judicis de valor (al terreny sexual, per exemple, només les fantasies acceptades permeten el joc eròtic de verbalitzar-les). D'altra banda, només si deixem de projectar l'acceptació d'un mateix en el futur, és a dir, de la manera com ens agradaria ser i atenem a com som en el moment present, podem fugir de l'autoengany. Finalment, quan més informació tinguem de nosaltres mateixos més informació dels altres podem captar.

El coneixement de la nostra "totalitat", lluny de conduir a la resignació (submissió voluntària) facilita aprendre a pilotar les nostres frustracions, carències i limitacions. Només la ignorància facilita i permet el conformisme o la submissió.

Només el desamor és cec, boig i genera sofriment, perquè només el desamor permet l'autoengany, el desconeixement i la manipulació dels nostres semblants.

Tal volta deixarem d'intentar de canviar els altres per tal que siguin com a nosaltres ens agradaria que fossin, i mantenir així l'autoengany i el desconeixement, el dia que comencem a relacionar l'amor amb altres conceptes com ara veritat, claredat, salut, coneixement, creativitat i cos.

L' enamorament

Atès que enamorar-se significa "en amor", les mateixes xacres que pesen sobre l'amor, pesen lògicament sobre l'enamorament.

Quan descobrim una persona que ens atrau per primera vegada, el nostre primer desig és el de "conèixer" la persona descoberta; uns voldran conèixer preferentment el seus ideals, altres el seu compte bancari, però el sentiment que sempre acompanya el "flechazo" és el desig de coneixement.

L'enamorament s'acompanya d'un desig adelerat de conèixer l'altre i de mostrar-li allò que sabem de nosaltres mateixos. A banda del fet que el desig fonamental és ser estimats "en tot el nostre ésser", la "personalitat" que ens hem fabricat, ens força immediatament a amagar allò que no ens agrada de nosaltres.

Això acostuma a ser un autoengany i en conseqüència un engany per a l'altre. Si a més hi afegim la interpretació que fem de Cupido, és a dir, que l'enamorament és quelcom que no requereix cap altre cura que aquella que prové de l'atzar, i li afegim una sobrevaloració de la persona estimada, de la qual esperem, de forma irracional, que sigui la solució definitiva dels nostres problemes, entendrem la facilitat amb la qual responsabilitzem l'enamorament de les típiques conseqüències tràgiques.

Viscut així, l'enamorament no deixa de ser un episodi temporal d'alienació en el qual el ser estimat és amo i senyor dels nostres pensaments, per deixar de ser-ho quan amb la convivència, generalment no conreada, va sorgint tot allò que havíem amagat de nosaltres mateixos i l'evidència que "l'altre" no és la solució definitiva als nostres problemes.

Tanmateix, si aquest "desig de conèixer" la persona que ens atrau per qualsevol motiu, lluny de bloquejar-lo amb la resta dels nostres desigs, sabéssim mantenir-lo –amb els alts i baixos propis de tot intercanvi d'informació–, l'enamorament podria ser renovat constantment, sense acabar en el tan freqüent trist final d'amor-resignació.

De la sexualitat a l'amor i de l'amor a la sexualitat

L'amor "sense passió" que prossegueix al procés d'enamorament, acostuma a comportar la monotonia i l'avorriment sexual. Així, doncs, popularment existeix la idea rígida i idealitzada que només la "novetat sexual" és excitant o sistemàticament excitant o garantia d'excitació, oblidant la possibilitat de descoberta permanent, quan hom conrea la relació. El plaer sexual més intens acostuma a trobar-se quan existeix l'afecte i el desig de coneixement entre els membres de la relació. Dit d'una altra forma, considerem l'amor el millor afrodisíac.

La diferència fonamental que introdueix la presència del component amorós és la confiança per despullar-nos completament de la roba i sobretot de la "personalitat". Quan mantenim relacions sexuals amb "personalitat", és a dir, amb el nostre orgull, els nostres títols, les nostres diverses màscares... ens relacionem amb la idea que tenim de nosaltres mateixos i, en conseqüència, les nostres actituds sexuals tendiran a ser un mitjà per alimentar aquesta idea, que d'altra banda té ben poc a veure amb la nostra autèntica realitat de persones limitades a un ínfim espai i temps. Les possibilitats d'acceptar-nos amb les nostres debilitats i limitacions queden ofegades i l'oferiment que fem de nosaltres mateixos és parcial.

Atès que ningú pot sentir-se realment estimat per la seva personalitat o la seva col·lecció de màscares i atès que l'intercanvi d'informació mai és unilateral, ens sentim estimats i desitjats en la mateixa mesura que ens mostrem sense autoenganys i, en conseqüència, som acceptats en la nostra autenticitat.

En una primera relació és important considerar el desig i l'actitud oberta a les possibilitats de confiança i coneixement.

Podem dir que la manipulació consisteix en posseir i usar l'altre per al nostre plaer, és a dir, conduir-lo a un objectiu prefixat que l'altre no coneix i, per tant, no ha consentit.

Alimentar el desconeixement només contribueix a dificultar el mutu intercanvi d'informació.

Sens dubte no totes les relacions sexuals es realitzen entre persones que s'estimen i amb aquest amor entès com l'acceptació d'un mateix i per tant dels altres. Fins i tot poden funcionar satisfactòriament sense que els seus membres s'hagin plantejat mai aquest nivells de relació. Tanmateix, "totes" les noves relacions franques en les quals estem atents als propis desigs i apetències, alhora que fugim de la possessió i la manipulació, no només ofereixen la possibilitat d'una confiança plena sinó que constitueixen en si mateixes un exemple de tendresa i amor.

Si bé ens sembla útil mostrar els avantatges de les relacions duradores (a banda del model de relació que sigui), en cap moment intentem erigir la confiança i l'acceptació plenes com

un requisit imprescindible del plaer sexual, ja que aquesta confiança i acceptació també provenen de l'activitat i del plaer sexual.

Existeix una idealització o una infravalorització de la tendresa i de l'amor pel fet de ser considerats poc carnals o excessivament transcendents. En realitat, no hi ha res més real, constant i quotidià que allò amb què convivim permanentment: el nostre cos amb els seus pensaments i la seva percepció sensorial.

L'erotisme seria tal volta el més complet i intens intercanvi d'informació amb nosaltres mateixos i amb el proïsme, si –d'una banda– consideréssim que no existeix desig ni atracció sexual sense un mínim d'informació i coneixement i –de l'altra banda– compenguéssim que l'amor es transmet i es rep pel propi cos.

Il·lustrar la similitud entre l'amor i la sexualitat ha estat l'única intenció, a fi que puguem apropar-nos a "qualsevol" relació sexual (estable o no) amb l'elegància, creativitat i savoir-faire autèntics, basats en el respecte d'un mateix i el respecte pels altres. Ens cal entendre que aquest "respecte" no només atempta directament contra la monotonia en les relacions més estabilitzades, sinó que és imprescindible per a una certa qualitat en el plaer sexual.

Tal volta l'autèntica equitat entre els sers humans només serà possible quan ens acostem a un nou registre que lluny de subordinar l'amor al sexe o el sexe a l'amor, o lluny d'idealitzar qualsevol dels dos amb relació a l'altre, contemplem la possibilitat que sexualitat, amor i consciència d'un mateix siguin potencialment la mateixa realitat.

Traduït del llibre *Trampas y claves sexuales*, de Montserrat Calvo Artes, publicat per Icaria Editorial, l'any 1987 a Barcelona.